

Justitieutskottets yttrande

1983/84:1 y

om kostnader för polisbevakning av kärnkraftverk

Till näringsutskottet

Inledning

Näringsutskottet har berett justitieutskottet tillfälle att avge yttrande över motion 1983/84:1026 av Elving Andersson m. fl. (c) om kostnaderna för polisens insatser för att skydda kärnkraftverk.

I motionen hemställs att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande det polisiära skyddet av kärnkraftverken och kostnaderna härför.

Motionärerna anför bl. a. att kärnkraftverken är mycket sårbara ur säkerhetssynpunkt och kräver omfattande skyddsåtgärder. De polisiära insatserna för att skydda kärnkraftverken bör enligt motionärernas mening avgiftsbeläggas och betalas av anläggningarnas ägare.

Tidigare riksdagsbehandling

Näringsutskottet behandlade förra året i sitt av riksdagen godkända betänkande NU 1982/83:33 en motion av samma innebörd som den nu aktuella. Näringsutskottet uttalade därvid bl. a. att utskottet inte ansåg att det fanns anledning att kärnkraftsföretagen skulle särbehandlas på sådant sätt som motionärerna föreslog. Motionen avsågs.

Utskottet

En av polisens huvuduppgifter är att upprätthålla allmän ordning och säkerhet för att därigenom förebygga och hindra brott samt att i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp. Avgiftsbeläggning av polisens tjänster förekommer normalt inte. Ett undantag härifrån har dock länge funnits i fråga om ordningshållning genom polispersonal vid offentliga tillställningar.

Riksdagen har i 1981 års principbeslut om polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. ställt sig bakom tanken på att avgiftsbeläggning av polisbevakning utvidgas till att gälla andra områden (prop. 1980/81:13 s. 42, JuU 24, rskr 210). En förutsättning för att avgift skall få tas ut bör enligt riksdagens beslut vara att fråga är om uppgifter som i praktiken har utpräglad karaktär av service åt enskilda personer eller företag och som förekommer i en viss ganska regelbunden omfattning. Det uttalades vidare att avgiftsbeläggningen emellertid inte får innebära att ersättning fordras för det skydd till

liv och egendom som var och en har rätt att kräva av polisen. Den bör heller inte, sades det, utformas på ett sådant sätt att den medför negativa effekter för allmänhetens benägenhet att vidta brottsförebyggande åtgärder.

De tjänster, för vilka ersättning för polisbevakning får tas ut, anges i förordningen (1982:789) om ersättning för polisbevakning och för anslutning av larmanläggningar till polisen. Ersättning skall betalas för ordningshållningen vid offentliga tillställningar som anordnas i vinningssyfte (dock inte av ideell förening), för polisbevakningen vid långa, breda eller tunga vägtransporter och vid värdetransporter samt i vissa fall i fråga om larmanläggningar.

Förslag till lagstiftning om avgiftsbeläggning av bl. a. polistjänster i visst särskilt fall avseende trafikservice har nyligen förelagts riksdagen (prop. 1983/84:173).

Vad gäller polisens kostnader för bevakning m. m. vid kärnkraftverk kan följande sägas.

De polisdistrikt inom vilka kärnkraftverk är belägna är Lunds, Varbergs, Oskarshamns och Tierps polisdistrikt. Dessa polisdistrikt har fr. o. m. budgetåret 1981/82 t. o. m. budgetåret 1983/84 tillförts särskild utrustning för sammanlagt ca 5 milj. kr. Denna består av bl. a. sambandsutrustning, utrustning för strålskydd och förstärkningsvapen.

Rikspolisstyrelsen har anordnat utbildning av polismän inom de län där kärnkraftverken är belägna. Utbildningen, som inte bara är inriktad på skydd av kärnkraftverk utan även innehåller ett betydande mått av reguljära utbildningsmoment, har de senaste tre budgetåren kostat drygt 100 000 kr. om året.

Enligt justitieutskottets mening saknas det anledning till annat principiellt ställningstagande i fråga om avgiftsbeläggning av polisbevakning än det riksdagen uttalade sig för år 1981. Något utrymme för att med denna utgångspunkt införa ett särskilt kostnadsansvar för polisens uppgifter med anknytning till just kärnkraftverk finns enligt utskottets uppfattning inte. Justitieutskottet anser därför att näringsutskottet bör avstyrka bifall till motionen.

Stockholm den 10 april 1984

På justitieutskottets vägnar

BERTIL LIDGARD

Närvarande: Bertil Lidgard (m), Lisa Mattson (s), Eric Jönsson (s), Arne Nygren (s), Björn Körlof (m), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Helge Klöver (s), Gunilla André (c), Karl-Gustaf Mathsson (s), Ulla-Britt Åbark (s), Sven Munke (m), Hans Petersson i Röstånga (fp), Hans Göran Franck (s), Inger Wickzén (m) och Elving Andersson (c).

Avvikande mening

Gunilla André (c) och Elving Andersson (c) anser att utskottets yttrande fr. o. m. orden "Enligt justitieutskottets" bort ha följande lydelse:

Kärnkraftverken är mycket speciella anläggningar som kräver särskilda säkerhetsåtgärder från polisens sida. Självfallet kan det inte godtas att polisbevakningen vid kärnkraftverken av statsfinansiella skäl minskas under den nivå som motiveras av anläggningarnas särskilda farlighet och sårbarhet inför haverier och angrepp av olika slag. Det är enligt justitieutskottets mening väl förenligt med riksdagens principiella ställningstagande i fråga om avgiftsbeläggning av polisbevakning att låta kärnkraftverkens ägare betala de kostnader som polisinsatserna vid kärnkraftsanläggningarna förorsakar. Till stöd för detta synsätt vill utskottet också peka på regeringens förslag i proposition 1983/84:173 om att ta ut avgifter från SAS för bl. a. polisens kostnader vid SAS blivande flygpassagerarterminal i Malmö för kontroll av passagerare till och från Kastrups flygplats i Danmark. Justitieutskottet anser på anförda skäl att näringsutskottet bör tillstyrka bifall till motionen.

